

Автор:

Стерпул Юрій Юрійович
магістр 1-го р.н. 11 Ім групи
спеціальності 014 Середня освіта (Інформатика)
факультету математики, інформатики та фізики

Науковий керівник:

Франчук Наталія Петрівна,
кандидат педагогічних наук, доцент

ПЕРЕДУМОВИ ТА ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ НА ТЛІ РОЗВИТКУ НОВИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Анотація. Розглядаються питання щодо розвитку нових інформаційних технологій та їх вплив на інтелектуальний капітал підприємств. За останні роки застосування інформаційних технологій значно змінило бізнес-середовище, забезпечивши підприємствам нові можливості для підвищення ефективності та конкурентоспроможності. Розвиток нових технологій змінює підходи до управління підприємством, зокрема відносно управління інтелектуальним капіталом, що передбачає розуміння його складових та можливостей їх використання.

Ключові слова: інтелектуальний капітал, управління підприємством, інформаційні технології, людський капітал, типи інтелектуального капіталу.

Вступ. Інтелектуальний капітал виник як результат розвитку господарської діяльності та зростання ваги нематеріальних активів. Він включає в себе знання, навички, технології, досвід, бази даних, бренди та інші нематеріальні активи, за допомогою яких забезпечується перевага підприємства на ринку. Розкрито сутність поняття «інтелектуальний капітал» як знання, вміння та досвіду співробітників підприємства, що мають безпосередній вплив на розвиток організації, а також забезпечують його економічну стійкість та конкурентоспроможність [2].

Розвиток нових інформаційних технологій (НІТ) є основним фактором, що впливає на зміну інтелектуального капіталу. За останні десятиліття НІТ дозволили підвищити швидкість та ефективність обміну даними, а також збільшити обсяг даних, що обробляються. Це зумовило значний ріст кількості інформаційних ресурсів та додатків, які можуть бути використані для розвитку інтелектуального капіталу.

Метою дослідження було висвітлити, що є інтелектуальним капіталом, дізнатися як він змінювався з часом, та його основні проблеми, а також запропонувати шляхи їх розв'язання.

Основна частина. Одна з особливостей розвитку інтелектуального капіталу на тлі НІТ полягає в тому, що більшість інформаційних ресурсів стають доступними для широкої аудиторії за допомогою мережі Інтернет. Це забезпечує можливість розповсюдження знань та технологій на всіх рівнях суспільства.

Ще одна особливість розвитку інтелектуального капіталу полягає в зміні його складових частин. Якщо раніше інтелектуальний капітал складався в основному з технологій та патентів, то зараз він включає в себе також бренди, дизайн, знання про клієнтів та інші аспекти, що дозволяють компаніям створювати унікальний продукт.

Складовою інтелектуального капіталу є інтелектуальний потенціал, який, своєю чергою, складається з людської інтелектуальної сили та інтелектуальних ресурсів (інтелектуальної продукції). Інтелектуальний потенціал – це «критична маса» висококваліфікованих фахівців, які здатні знаходити та впроваджувати новітні технології [1]. Інтелектуальний продукт у натуральному вимірі – це продукт творчих колективних зусиль, результат розумової, інтелектуальної праці, інтелектуальної інноваційної діяльності. Разом з тим інтелектуальна праця – це сутнісна основа процесу створення інтелектуального продукту і відтворення інтелектуального капіталу [3].

Отже, використання НІТ впливає на розвиток інтелектуального капіталу, забезпечуючи швидкий та доступний обмін даними, що дозволяє підприємствам покращувати свої процеси та продукти. Розвиток НІТ сприяє створенню нових можливостей для використання нематеріальних активів та підвищенню їх вартості. Наприклад, за допомогою аналітики даних

можна збирати та аналізувати дані про клієнтів, що дозволяє підприємствам розуміти їхні потреби та побажання та на цій основі розробляти більш ефективні маркетингові стратегії та продукти.

З іншого боку, з розвитком НІТ виникає загроза збільшення кількості крадіжок та порушень інтелектуальної власності. Тому компанії повинні звертати увагу на захист своїх інтелектуальних активів, а також використовувати правильні методики та інструменти для їх оцінки та управління.

Окрім цього, розвиток НІТ може призвести до зростання конкуренції на ринку, що може спричинити падіння цін на продукти та послуги. Це може стати викликом для підприємств, які мають значну кількість інтелектуального капіталу, оскільки їх продукти можуть стати менш привабливими на ринку. Таким чином, розвиток НІТ впливає на розвиток інтелектуального капіталу, забезпечуючи підприємствам нові можливості для використання нематеріальних активів та викликаючи нові виклики та загрози, які потребують уваги та відповідної реакції.

Виокремлюють такі типи інтелектуального капіталу: персоніфікований, техніко-технологічний, інфраструктурний, клієнтський, марочний. Розглянемо детальніше, що належить до кожного з них: *персоніфікований*: це сукупність знань, навичок та досвіду, які належать окремій особі, її творчі здібності, освіта та професійна кваліфікація, лояльність; ціннісні настанови персоналу, психометричні характеристики; *техніко-технологічний*: інновації, процеси виробництва, програмне забезпечення, апаратну частину та інші елементи технічного обладнання, за допомогою чого підприємство може ефективно використовувати свої ресурси та збільшувати свої прибутки; *інфраструктурний*: інформаційні технології, бази даних, організаційна структура, філософія управління, корпоративна культура, ділове співробітництво; *клієнтський*: відносини з покупцями, контракти, портфель замовлень, франшизи, ліцензійні угоди; *марочний*: торгові марки, товарні знаки, корпоративна марка (ім'я), марки обслуговування [4].

Окрім цього, важливо зазначити, що розвиток НІТ сприяє зростанню ролі людського капіталу в підприємствах. Завдяки застосуванню нових технологій з'являються нові можливості для підвищення кваліфікації та розвитку працівників, що підвищує їхню ефективність та відповідальність. Крім того, розвиток НІТ стимулює виникнення нових видів робіт та професій, пов'язаних з розробкою, впровадженням та підтримкою інформаційних систем.

Застосування нових інформаційних технологій також забезпечує нові можливості для міжнародного співробітництва та створення глобальних мереж. Завдяки цьому, підприємства можуть працювати з партнерами та клієнтами з усього світу, що забезпечує зростання обсягів бізнесу та покращує результативність підприємства в цілому.

Висновки. Загалом, розвиток нових інформаційних технологій впливає на розвиток інтелектуального капіталу, що забезпечує підприємствам нові можливості для використання нематеріальних активів та підвищення їх вартості. Однак, цей розвиток також ставить нові виклики та загрози, які потребують уваги та відповідної реакції з боку підприємств.

Отже, потрібно формувати добросовісність у використанні інтелектуального капіталу, наголошувати на використанні ліцензійного програмного забезпечення (ПЗ) та сприяти відкритості запатентованих розробок для спеціалістів.

Список використаних джерел

1. Понедільчук Т. В. Інтелектуальний капітал: сутність та методи оцінки. *Ефективна економіка*. №6. 2014. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3288>.
2. Житченко Г.О. Сутність та визначення поняття «інтелектуальний капітал». *Економіка і суспільство*. Випуск 12. 2017. С. 255-259. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/12_ukr/43.pdf.
3. Манухіна М.Ю. Інтелектуальний капітал і його роль у формуванні інноваційної економічної системи. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2016. № 6. С. 82-86. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VSunu_2016_6_16.
4. Інтелектуальний капітал підприємства: поняття та управління. https://osvita.ua/vnz/reports/econom_pidpr/18716/.